

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku I. M.
o rejestrację czasopisma,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 stycznia 2016 r.,
wniosku o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]
z rozpoznania sprawy sygn. akt I ACz [...]

**zwraca pismo powódki z dnia 4 czerwca 2015 r. w części
obejmującej wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu
Apelacyjnego w [...].**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 4 czerwca 2015 r. I. M., zastępowana przez pełnomocnika T. M., złożyła zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie o sygnaturze akt I NsRej [...] i wniosła o jego uchylenie w całości, a ponadto wniosła o wyłączenie wymienionych w piśmie sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] (to jest: [...], od rozpoznawania sprawy. Wniosek o wyłączenie wskazanych sędziów uzasadniony został konfliktem pomiędzy skarżącą a SSA R. D., który przed delegacją do kierowania Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury orzekał w Wydziale Cywilnym Odwoławczym Sądu Apelacyjnego w [...]. Do pisma

dołączone zostało pełnomocnictwo uprawniające do reprezentowania skarżącej, między innymi przed Sądem Najwyższym, przez brata T. M..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, które dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji (przymus adwokacko-radcowski). Z mocy art. 87¹ § 2 k.p.c., powyższego przepisu nie stosuje się tylko w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, a także, gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, jak również gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz gdy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa jest wykonywane przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa.

O wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów - sąd nad nim przełożony (art. 52 § 1 k.p.c.). Oznacza to, że wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów sądu apelacyjnego rozpoznaje Sąd Najwyższy i ma wówczas zastosowanie art. 87¹ § 1 k.p.c., a pismo procesowe zawierające taki wniosek sporządzone z naruszeniem art. 87¹ k.p.c. podlega zwrotowi bez wzywania do usunięcia braków (art. 130 § 5 k.p.c.). W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z takim właśnie przypadkiem. W znajdującym się w aktach sprawy o sygnaturze III SPP 232/14 piśmie z dnia 6 listopada 2014 r. zatytułowanym „informacja”, pełnomocnik skarżącej wyjaśnił bowiem, iż legitymuje się tytułem zawodowym adwokata, ale „od momentu wpisu na listę adwokacką nie wykonuje zawodu adwokata”. Zagadnienie wymagań formalnych, jakie musi spełnić adwokat, aby mógł być pełnomocnikiem strony w postępowaniu cywilnym, w tym by mógł ją reprezentować w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, było wielokrotnie rozważane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, głównie na tle postanowień

uchylonego art. 393² k.p.c., zastąpionego obecnie przez art. 87¹ k.p.c. Co do zasady, ukształtowało się stanowisko, zgodnie z którym pełnomocnikiem strony może być adwokat o statusie wyznaczonym przez przepisy ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (Dz.U. Nr 16, poz. 124 ze zm.), a zatem wpisany na listę adwokatów (art. 65-69a Prawa o advokaturze) i wykonujący zawód w formach wskazanych przez ustawę w art. 4a (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 1996 r., I CRN 34/96, OSNC 1996 nr 7-8, poz. 109; z dnia 17 października 1997 r., I CZ 107/97, niepublikowane oraz z dnia 28 lutego 2008 r., III CSK 245/07, OSNC 2009 nr 5, poz. 73). Stanowisko powyższe nie uchybia treści art. 4b Prawa o advokaturze, który określa przypadki uniemożliwiające adwokatowi wykonywanie zawodu w jakiejkolwiek formie organizacyjnej, a więc reguluje inną materię, niż art. 4a tej ustawy i nie uzasadnia odstępiania od ograniczonego katalogu form organizacyjnych praktyki adwokackiej. Złagodzenie tego wymagania - w zakresie uregulowanym w art. 87¹ § 2 k.p.c. - przyjęto jedynie w sytuacji, kiedy adwokat (radca prawny) występuje we własnej sprawie. W takim wypadku dopuszczono osobiste wniesienie kasacji także wtedy, kiedy wnoszący był już nieczynny zawodowo z uwagi na przejście na emeryturę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1997 r., II CKN 270/97, OSNC 1998 nr 5, poz. 82). Przyjęcie tego kierunku wykładni - wobec treści art. 87¹ § 2 k.p.c. - nie może jednak być rozszerzone na wypadki występowania przez emerytowanego adwokata w roli pełnomocnika, nawet jeżeli reprezentuje w ramach umocowania członka najbliższej rodziny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2012 r., II CZ 68/12, LEX nr 1228790).

Reasumując, skoro pełnomocnikiem skarżącej w postępowaniu przez Sądem Najwyższym jest osoba wprawdzie wpisana na listę adwokatów, jednak niewykonywająca tego zawodu w formach wskazanych w art. 4a Prawa o advokaturze, to stwierdzić należy, że nie został spełniony warunek, o którym mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c., a co za tym idzie - przedmiotowy wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] od rozpoznania sprawy podlega zwrotowi bez wzywania do usunięcia braku pisma procesowego (art. 130 § 5 k.p.c.).

Wobec tego na podstawie powołanych przepisów postanowiono jak w sentencji.

I.n